

Alte Drucke

**F. IOAN. DVNS || SCOTI, || DOCTORIS SVBTILIS, || ORDINIS
MINORVM, || Theologorum omnium || PRINCIPIS, ||
Disputationes Collationales. || Nuperrime à ...**

Duns Scotus, Johannes

Venetiis, 1580

DISPVATIO. XXVI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150343

¶ Aliter dico, cum dicitur potentia indeterminata actiua ad multos de se determinata est &c. verum est, sicut substantia ignis de se determinata ad calefaciendum, quia est determinata, vt calida, & habet calorem mediante quo calefacit, sic essentia de se determinata est de se actum generandi, quia determinata est de se, vt fundet relationem paternitatis.

PER HOC ad secundum, potentia naturalis actiua necessario includit respectum, nec color erit in actum calefaciendi, nisi includeret respectum. Vnde respectus qui refertur calefactiuum ad calefactibile, & calefaciens, & calefactum, & aduenit noua applicatio, & non nouus respectus, sic de creatiuo & creature est alia relatio media inter actum & potentiam. ¶ Ad tertium dico, quod essentia est infinita, & illimitata negatiue, & per consequens indeterminata ad omnes perfectiones absolutas, potest determinari ad relationes & per relationes. Ad aliud, eadem realitas entis infiniti potest esse vtraque intensio. scilicet & ratio supposita & ratio generandi determinatiue. ¶ Ad Dam. dico quod loquitur de characterizatione ad esse hypostaticum.

DISPUTATIO. XXVI.

Verum persona diuina sint realis.

VT R V M personarum diuinarum sint realis. quod non, quia quod relationi pre-supponitur, non constituitur, sed quod refertur est huiusmodi, sed persona refertur. ergo &c. ¶ Dico,

quod minor est falsa in diuinis, quia ibi hoc, quo refertur est de primo. & per se intellectu subiecti. Illius quod refertur, sicut cum dicitur, filius refertur, ideo filius non pre-supponitur relationi (bene suppositum humanum refertur) qui est extra suum intellectum. & ideo pre-supponitur relationi, suppositum diuinum non, & si diuis oppositum, peris. ¶ Item arguitur, realis distinctio extremorum habet aliquam causalitatem super realitatem relationum suarum. quia ibi extrema non distinguuntur secundum rem, nec illa relatio est realis, ergo distinctio realis suppositorum diuinorum est prior causalitate ipsa relatione reali, quia causa realitatem relationum suarum. ergo non constituitur ex illis, quia sunt posteriora. ¶ Dico quod maior est falsa. quia ipsum refertum est distinguendum, & distinctio est ipsa relatio. quia ipsa relatio est distinctiua extremorum. patet falsitas maioris, tam in distinctis realiter, quam in distinctis secundum rationem, creatura refertur ad Deum, & tamen ipsa creatura, vt distincta a Deo non preceedit relationem, similiter intellectus diuinus distinguit attributa diuina comparando, & non preceunt distincta ipsam operationem. ¶ Item arguitur, persona in diuinis dicitur relatiue respectus, ergo aut fundatur in essentia, aut in persona. non in essentia, quia vt sic diceretur de essentia, sed vt dicitur de essentia est rationis tantum, vt dicitur respectum realem competit personarum tantum, ergo relatio realis ibi immediate fundatur in supposito, non in essentia, ergo prius ponit suppositum, sicut relatio fundamentum.

¶ Dico quod non sequitur. relata.

relatio est fundamentaliter in essentiam, ergo dicitur in essentia, ut relata. sicut nec similitudo dicitur de albedine, quia similitudine sortis est similis, tamen fundatur in albedine, non tamen refert albedinem in qua fundatur, sed suppositum relatum. scilicet personam.

¶ Item arguitur, proprietates hypostaticas sunt primo diuersae, aliter non essent ultima, quia esset dare quibus distingueretur, sed relationes non sunt homines, quia omnes sunt relationes, modo potentiae, & in hoc communi conveniunt. ¶ Dico, quod relationes divinae sunt primo diuersae formaliter suppositae, licet conveniant modo potentiae, quia potentia generatiua actiua, & passiva, & etiam spiratiua sunt primo diuersae.

CONTRA, relatio cum non sit infinita formaliter, quomodo haecceitas sua, est idem cum ea. ¶ Respondetur, sicut in creaturis aliqua distinguuntur realiter, & formaliter, ita quod non conveniunt in una ratione, ut velle & intelligere, sed humanitas & haec humanitas est una res, ut proprietas formaliter individualis, & non differunt formaliter, licet una res, & ideo formalitas una sit identitate alia, licet non sit infinitas, ita in divinis, sed in illis quae sunt formaliter diuersae in creaturis, sicut velle & intelligere, ad hoc quod sint idem idem, requiritur infinitas, sed in illis quae in creaturis sunt idem, licet diuersae formalitates, cum transferantur ad divina, ad hoc quod sint idem, non requiritur infinitas, sed simplicitas: ideo relatio est sua haecceitas in divinis, licet non sit formaliter infinita.

¶ Item arguitur, proprietas hypo-

statica est incommunicabilis per rationem propriam. paternitas non est huiusmodi, quia non inquantum dicitur actiua, quia illa ratio est communis sibi, & spirationi actiuae, quae communicabilis est. Nec inquantum paternitas, quia sic omnis paternitas esset incommunicabilis.

¶ Item, si pater prius spiraret, & prius generaret, spiratio repugnaret filio, & non paternitas, & pater communicaret eam spirando, sicut modo communicat spirationem genito. ¶ Dico, quod paternitas est incommunicabilis, quia paternitas absolute, nec quia divina, sed quia ipsa est proprietas prima aequans fundamentum, ut in essentia, & est de primo intellectu, cuius quod sit singularitas, unde duplex est incommunicabilitas, una est in plurificatas, haec convenit essentiae divinae, quia non est plures. Alia quae repugnat pluribus communicari, sic essentia non est incommunicabilis. paternitas est incommunicabilis utroque modo, primo modo, quia equa essentialiter uni fundatiua, si igitur sic est incommunicabilis, est prima, & est incommunicabilis primo modo, quia paternitas, si communicatur filio, aut alia, & tunc non est illa incommunicabilis. Si eadem, tunc non refertur ad filium, quia relatio in filio, non refertur ad filium.

¶ Dico tunc, quod est incommunicabilis, quia est prior spiratione, & hoc est causa esse incommunicabilem per se, & formaliter, quia de ratione sua est prior spiratione, unde si ponis spirationem esse prior ea, talis a paternitate ratione paternita-

tis. ¶ Item arguitur, constitutum ex diuersis communibus, non est per se vnum, nec in re, nec in intellectu, essentia & relatio pertinent ad diuersa genera, id non constituunt suppositum, quod est per se vnum.

¶ Dico, quod in creaturis diuersa genera non faciunt per se vnum, sicut in diuinis relatio & essentia.

¶ Alij dicunt, quod suppositum, quod est in essentia creata non est per se vnum, sed aggregatum est ex natura & proprietate indiuiduali, quæ est actualis, ita in diuinis, nisi esset proprietas hypostatica identice idem cum essentia, non esset suppositum per se vnum, sed modo oppositum est verum.

¶ Alij dicunt, quod diuinum suppositum est perfectissimum vnum, non tamen per se vnum. vnum enim est tripliciter. vno modo sicut constitutum ex rebus diuersorum generum, quæ tamen sunt idem identice, est vnum simplicitate. Alio modo sicut compositum ex materia & forma est vnum per se. Tertio modo sicut lignum & album faciunt vnum per accidens.

¶ Item, si relatio constituit, aut effectiue, quod falsum est, aut forma-

liter, & tunc relatio est for-

mali-

ter,

in genere substantiæ, cum

constitutum sit per

sona, quæ non

est

nisi in genere substantiæ.

Vtrum intellectus paternus sit principium formale producendi verbum in diuinis.

TRUM intellectus paternus sit principium formale producendi verbum in diuinis. ¶ Quod sic,

quia voluntas in patre, & filio, est principium immediatum & formale producendi spiritum sanctum. ergo & intellectus paternus erit principium formale producendi verbum. consequentia probatur per hoc, quod duo sunt tria modi intrinseci producendi in diuinis, per modum liberi & amoris, & per modum naturæ: sed voluntas est principium productionis libere, & per modum amoris. ergo intellectus erit principium producendi per modum naturæ, ergo &c. ¶ Item, verbum secundum diffinitionem eius est terminus intelligibilis actionis, & manat ab intellectu, & est cum eo, sed quod manat ab aliquo, & est in eo, habet illud pro principio eius formali. ergo &c. ¶ Item, rationem quere in summa Henrici. q. 4. ¶ Dicitur quod intellectus est principium formale producendi verbum, quia intellectus in patre est potentia operatiua, quæ intelligit se, & omnia alia quæ sunt in essentia diuina, & mediante illo intelligere gignit verbum, ita quod intellectu illa actualis sit principium producendi verbum: hoc declaratur sic. attribuiamus operationes conformes intellectui diuino, quales attribuiamus intellectui nostro, remouendo ab eis imperfectionem, quam habet

Henrici summa.